

af andra, visserligen smärre, sportelinkomster, föränlåtes jag på grund af ofvannämnda förhållande vördsamt anhålla,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om en utredning af nämnde tjänstemäns löneinkomster, samt en sådan reglering af desamma, att, om ej arfvode för uppdrag från alla slags välgörenhetsanstalter helt och hållet kan afskaffas, detsamma dock betydligt ned-sättes.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1882.

Isaac Asklöf.

N:o 76.

Af Herr E. Westin: Om underdånig skrifvelse angående vidtagande af åtgärder i och för förbättrande af arbetarens ställning och vilkor i allmänhet.

Då de stora frågorna om ordnande af vårt skatte- och försvarsväsende vid denna riksdag icke komma under behandling, har det synt mig lämpligt att bringa en annan fråga, som icke heller saknar sin betydelse, på tal. Jag menar den s. k. arbetarefrågan. Genom skatte- och försvarsfrågornas, som jag vill hoppas, snara och lyckliga lösning torde många anledningar till missnöje från den jordbruksidkande befolkningens sida blifva undanröjda. Lagstiftaren får dock icke stanna med att tillgodose endast ett intresse, utan måste utsträcka sin omtanke och omvårdnad till alla samhällsklasser, och dervid i främsta rummet tänka på den fattige arbetaren, som mången gång

får dragas med den tyngsta lotten i lifvet, och dertill saknar tillfälle att i vissa fall göra sig hörd. Den kroppsarbetande befolkningen står jemförelsevis i vårt land i en bättre ställning än i många andra länder, men jag tror deras ställning kan ännu mera förbättras genom, bland annat, kloka lagstiftningsåtgärder. Genom att tillgodose allas berättigade kraf undvikas svåra brytningar, som menligt inverka på samhällskroppens välbefinnande. Genom att klokt och ändamålsenligt reglera förhållandena emellan arbetsgivare och arbetstagare, mellan kapitalet och arbetet, befrämjas en sund utveckling, och de socialistiska strömningar, som i andra länder ingifva berättigade farhågor och nödga till stränga lagstiftningsåtgärder, torde derigenom kunna undvikas. Både kapitalet och arbetet hafva sin stora mission att uppfylla, endast de komma att intaga den rätta ställningen till hvarandra. Den tid Riksdagen, under inväntan på de s. k. stora frågorna, kan komma att använda för denna frågas behandling, tror jag derföre icke får anses såsom förspild.

Det kan icke vara min afsigt att lemna någon uttömmande framställning af detta viktiga ämne; det är så rikt, det kan ses ur så många synpunkter, att jag icke besitter förmåga att beröra dem alla. Min afsigt är derföre hufvudsakligast den att bringa frågan på tal, och i sådant afseende lemna några antydningar om hvad jag anser närmast böra härutinnan åtgöras.

För så vidt jag vet, sakna vi hvarje lagbestämmelse, som tillförbinder arbetsgivaren att ersätta arbetaren eller, i händelse af dödsfall, hans familj för skada, som utan arbetarens eget förvållande under arbetet tillskyndats honom. Sådana bestämmelser lära redan finnas både i Tyskland, England och Frankrike. Det måste anses som en väsentlig brist i vår lagstiftning, att intet stadgande finnes, som hindrar en arbetsgivare att utan vidare afskeda den arbetare, som utan eget förvållande lidit sådan skada i hans tjenst, att hans arbetsförmåga derigenom väsentligen förminskats eller alldeles tillintetgjorts, eller att lemna utan understöd enkan och barnen efter en arbetare, som under dylika förhållanden fått sätta lifvet till. Fattigvården måste visst träda emellan, men dels måste det kännas påkostande för den arbetare, som, utan eget förvållande, genom olycksfall — som dertill kan inträffa genom snikenhet eller vårdslöshet från arbetsgivarens sida — förlorat sin försörjningsförmåga, att hamna på fattighuset; dels torde det vara mindre rättvist att i hvad fall som helst utan vidare kasta hela försörjningsskyldigheten på fattigvårdssamhället, der arbetsgivaren skördar hela vinsten af det arbete, hvarigenom skadan orsakats.

Vidare saknas, med undantag för några särskilda fall, föreskrifter, hvilka ålägga arbetsgivaren att i afseende på arbetarens personliga säkerhet och helsovård vidtaga erforderliga anordningar. Helsovårdsstadgans allmänna

bestämmelser torde icke få betraktas såsom tillfyllestgörande, äfven om kontrollen öfver deras efterlefnad vore strängare än hvad händelsen i allmänhet är.

Nu gällande bestämmelser angående arbetslegoafstal äro också, enligt mitt förmenande, icke fullt tillfredsställande. Jag är långt ifrån böjd för att vilja lägga några hinder i vägen för det fria aftalet; men der ett aftal kommit till stånd, bör det icke utan ansvarsåföljd få brytas. Saknaden af straffbestämmelser för brytande i vissa fall af dylikt aftal anser jag derföre vara en brist i vår lagstiftning. Liksom jag å ena sidan vill skydda och värna arbetaren mot godtycklig behandling af arbetsgifvaren, finner jag det å andra sidan, nödigt att skydda arbetsgifvaren och samhället för sådana missbruk af strejkprincipen, som då t. ex. arbetarne vid en brädgård eller ett sågverk under pågående lastning eller lossning inställa sitt arbete för att med öfverliggedagsersättningen till bundsförvandt tilltvinga sig en högre aflöning, eller då arbetarne vid ett gasverk eller en vattenledning uti den fara för det allmänna, som det plötsliga afbrottet i ett sådant arbete innebär, söker stödet för sina anspråk.

Under senaste tiden hafva också våra arbetares bostadsföreningar samt sjuk-, begravnings- och andra understödskassor tagit en stor utveckling. Reglerandet af dessa förenings- och deras medlemmars rättsliga ställning torde också vara ett ämne att beakta.

En tillfredsställande utredning af dessa frågor tror jag skulle verka godt och kunna vinnas med ringa uppoffring. Riksdagens tid torde dock vara för knapp för en sådan utredning, hvadan det torde vara lämpligast att öfverlemna den till regeringen. Ehuru dess tid är mer än väl upptagen, hoppas jag dock den skall egna frågan sin uppmärksamhet, om Riksdagen finner skäligt derom anhålla. Skulle Riksdagen under frågans behandling finna ett lämpligare sätt för frågans utredning, har jag ingenting deremot. Hufvudsyftet har för mig endast varit att bringa frågan på tal.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, dels huruvida icke i och för förbättrande af arbetarens ställning och villkor i allmänhet förändrade eller nya lagbestämmelser äro af behofvet påkallade, dels låta föreskrifterna om legoafstal undergå en revision i syfte att närmare reglera förhållandet emellan arbetsgifvare och arbetstagare i afseende å arbetsaftal, helso- och sjukvård äfvensom inträffande olycksfall, samt derefter vidtaga de

åtgärder, som i följd af en sådan utredning befinnas nödiga och nyttiga.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1882.

Erik Westin.

N:o 77.

Af Herr A. Göransson: Om ändring i stadgandena rörande den kommunala rösträtten på landet.

Efter hvad erfarenheten visat, kan vid tillämpningen af den i nu gällande kommunallag bestämda röstgrund maktmissbruk ega rum derigenom, att en röstegande dikterar besluten i strid mot alla öfriga röstberättigades önskan. Att omnämnda förhållande ej är enstaka fall, visas deraf, att under flera föregående riksdagar motioner väckts i Andra Kammaren af personer från skilda delar af landet om förändring i den kommunala rösträtten; och vid sistlidne riksdag föreslog äfven Lag-Utskottet i sitt utlåtande N:o 22 en modifikation i den kommunala rösträtten, hvilket ock bifölls af Andra Kammaren. Städerna erhöilo redan vid kommunallagarnes utfärdande en reducerad röstskala med ett röstmaximum af en tjugonedel af hela röstetalet, hvilket sedermera har ytterligare inskränkts till en femtionedel samt föreskrift, att ingen må rösta för mer än tiotusen kronors inkomst. Det synes derföre ock vara med både billighet och rättvisa förenadt att nu erhålla en reduktion af den kommunala rösträtten på landet, och detta så mycket mer, då enligt Statistiska Centralbyråns berättelse år 1871 uti 54 landskommuner